

KINH TẾ TÀI CHÍNH THẾ GIỚI 3.1992

Khi tờ lịch tháng ba vừa được lật qua trang sau, thì các nhà kinh tế tài chính thế giới cũng vừa kịp ghi nhận rằng vàng đang tuột xuống đến ngưỡng ± 340 USD/ounce của năm 1986, kỷ lục thấp nhất trong những ngày cuối tháng 3.92 là 336 USD/ounce trên thị trường New York. Câu hỏi được đặt ra chính là liệu vàng sẽ tiếp tục hạ giá hay sẽ bình ổn ở đó để rồi lại tăng giá? Chỉ có một lý do để quan ngại rằng giá vàng sẽ tăng: tháng 3 này chính đến tháng Ramadan chay tịnh của người Hồi giáo nên các tay tỷ phú Trung Đông tạm thời vắng mặt. Ngoài ra vẫn luôn có những tin đồn rằng một số ngân hàng trung ương của Đông Âu sắp bán ra vài mươi tấn. Áp lực cầu vẫn quá nhẹ nhàng: tình hình suy thoái tại Mỹ tiếp tục kéo dài cũng như tình trạng khủng hoảng của nền kinh tế Nhật (mà báo Time và Newsweek đã dành cả một số chuyên đề "bất mạch" và "định bệnh" là suy thoái) đã khiến cho số cầu trong lĩnh vực kim hoàn tương đối chững lại. Chuyên gia tích cực của nhà buôn cổ phần SG Warburg, ông Michael Spriggs đã nhận định như sau với hãng thông tấn AFP: "Chúng ta vẫn chưa bước qua giai đoạn tăng cầu. Nhìn chung, bức tranh thị trường vàng vẫn rất tối tăm. Một khi vàng xuống dưới mức 350 USD, chúng ta đã bước vào một khu vực giá có thể xuống đến 325 USD". Trong thực tế, vàng đã xuống đến 336 USD rồi; chính vì thế mà các nhà đầu tư đang hướng đến các thị trường chứng khoán hơn là nghĩ đến vàng.

Quả thật, dầu cho thị trường Wall Street có trồi sụt chút ít ($\pm 1,5\%$ tối đa trong ngày), thì chỉ số Dow Jones trong tháng 3-92 đã lên đến mức kỷ lục trên 3.200 điểm tiếp tục quá trình tăng lên kể từ tháng 12.91 (vượt qua ngưỡng 3000 điểm). Nếu so với mức 2500 điểm hồi đầu năm 91 thì có thể nói là Wall Street đã phục hồi. Tuy nhiên, từ đó để kết luận rằng nền kinh tế Mỹ cũng đã phục hồi lại là một lẽ khác và các thông số khác của nền kinh tế Mỹ chưa hẳn đã cho phép lạc quan nhận định như vậy. Dầu sao thì Wall Street vẫn khá hơn Tokyo rất nhiều, chỉ số Nikkei tại đây cứ ngấp ngừng ở ngưỡng 20.000 yen, thấp nhất kể từ tháng 2.1987. Trong bối cảnh đó, đồng USD sẽ nằm ở tỷ giá nào so với các tiền tệ khác? Với tỷ giá 1 USD ăn $\pm 5,65$ francs, $\pm 1,65$ mark, $\pm 133,5$ yens, khuynh hướng của đồng USD sẽ như thế nào? Thống đốc ngân hàng Nhật Bản, Yasushi Mieno dự báo "Bộ ngân khố Mỹ e ngại rằng nếu tăng lãi suất và tăng tỷ giá USD sẽ khó phục hồi nền kinh tế Mỹ". Từ dự đoán này, có thể tạm suy luận rằng đồng USD đang ở tỷ giá tối ưu của nó trong thời gian khởi động lại sự phục hồi của nền kinh

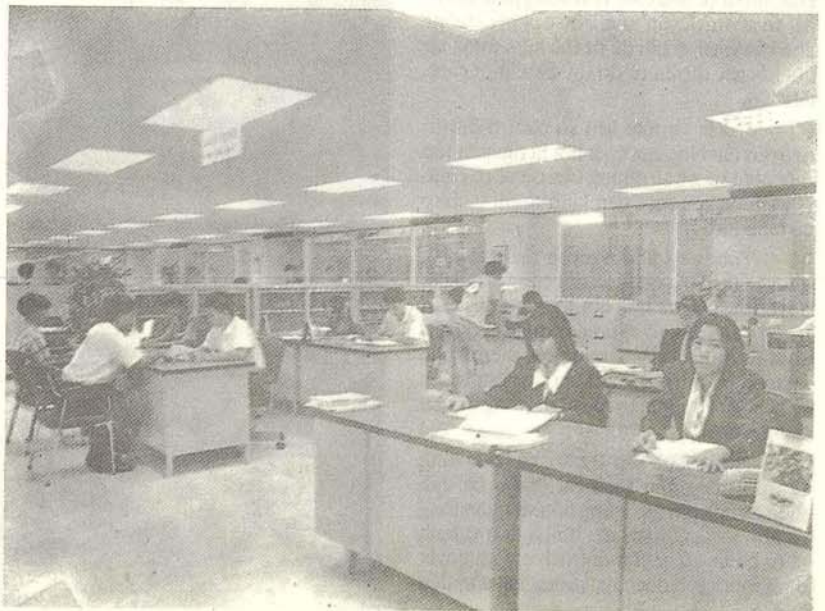
tế Mỹ. Cũng thế, giá dầu thô ở ngưỡng 19 USD/thùng sẽ không dao động nhiều, nhất là mùa đông đã qua, mùa xuân, hạ lại về.

VÀI TRƯỜNG HỢP CỤ THỂ: MỸ, PHÁP, ANH, NHẬT

Ở Mỹ, công cuộc cấp cứu mạng lưới tín dụng vẫn tiếp tục: Thượng viện Mỹ vừa thông qua vào tối thứ năm 26.3, một kế hoạch chi thêm 25 tỷ USD, nâng ngân khoản chữa cháy hệ thống tín dụng lên đến 130 tỷ USD, tuy thế vẫn chưa đạt đến con số 160 tỷ dollars cần thiết mà trong Thông điệp Liên bang đầu năm TT Bush đã hứa sẽ thanh toán chi trả cho các nạn nhân tín dụng đổ bể. Tất nhiên, số tiền 130 tỷ USD cũng sẽ từ các khoản thuế mà người dân Mỹ nói chung sẽ đóng góp. Tuy nhiên tác động xoa dịu những người mất mát tín dụng sẽ lại hiển hiện hơn là nỗi buồn chịu tăng thuế. Ông Bush đang "tổ" trong canh bạc bầu cử của ông và dường như lá bài "tổ" này khá sáng giá để cử tri đảng Cộng hòa từ tâm lý giận dữ, cảnh cáo ông ở cuộc bầu cử sơ bộ đầu tiên tại bang New Hampshire đã lại "người giận" trong các cuộc bầu cử sau đó ở các bang miền Nam. Chi trả cho những nạn nhân tín dụng, chính là nhằm chinh phục giai cấp trung lưu vốn chiếm 65% dân số Mỹ. Từ nay đến tháng 11 ông Bush sẽ không được phép làm lần một lần nào trên bình diện kinh tế.

Trong khi đó thì tại Pháp, đảng Xã hội cầm quyền từ 11 năm qua đang phải trả giá cho những sai lầm kinh tế của mình, mà nữ Thủ tướng Edith Cresson (có rời điện Matignon - dinh thủ tướng - ngày một, ngày

hai) chỉ là một nạn nhân của 10 năm sai lầm trước đó. Sau hai cuộc bầu cử địa phương vào cuối tháng 3, đảng Xã hội hầu như đang chuẩn bị cho một sự ra đi trong danh dự vào cuộc bầu cử quốc hội 1993 hơn là để lợi ngược dòng nước? Trong ngày thứ hai 30.3 có tin 1 trong 2 nhân vật được nhắc đến để chuẩn bị thế chỗ bà Cresson (tổng bộ trưởng kinh tài Pierre Bérégovoy và chủ tịch Hội đồng Châu Âu Jacques Delors), đã thoái thác đề nghị đứng ra nhận chức thủ tướng: nhân vật đó là ông Jacques Delors. Điều này cho thấy hiếm có người đủ can đảm nhận ghế thủ tướng vào lúc này... khi mà con số người thất nghiệp đã lên đến 3 triệu người, các chủ xí nghiệp công nghiệp lại tiếp tục giảm ngân sách đầu tư sang đến năm nay là năm thứ 2 liên tiếp, mức tăng trưởng dự báo bởi INSEE cho năm 92 chỉ còn là 2%. Cuộc thử nghiệm quốc doanh hóa vào những năm 1981-82 đã chưa trả giá dứt, vì lẽ cách đây hơn một năm, khi thủ tướng còn là Michel Rocard, chính sách kinh tế của đảng Xã hội vẫn chưa thoát ra khỏi hần khuôn thước "xã hội chủ nghĩa" là quốc doanh hóa lực lượng và công cụ sản xuất: ông Rocard vẫn còn chủ trương "2 không" (ni, ni), không quốc doanh hóa, không tư nhân hóa, và rồi sau đó người kế vị ông Rocard là bà Cresson cũng mới chỉ khiêm tốn đưa ra kế hoạch củng cố và phát triển các P.M.E và P.M.I (xí nghiệp, công nghiệp vừa và nhỏ)! Thành ra, theo Jean Boissonnat, chủ bút bán nguyệt san kinh tế L'EXPANSION, "trong số các nước phương Tây hàng đầu, nước Pháp không phải là nước duy nhất có

con số thất nghiệp suýt soát 10%, mà là nước duy nhất (ngoại trừ Ý) có "nằm lì" trong tỷ lệ thất nghiệp này". Lời giải trên lý thuyết cho bài toán kinh tế Pháp, cũng theo Boissonnat, là làm sao đưa số người thất nghiệp từ non 3 triệu người xuống còn 1,5 triệu người. Muốn được như thế, phải duy trì tỷ lệ phát triển ở mức 4%/năm để có thể tạo ra 250.000 chỗ làm mới mỗi năm. Tiếc thay, INSEE, cơ quan thống kê kinh tế quốc gia Pháp, vừa mới điều chỉnh những hy vọng tỷ lệ tăng trưởng trong năm 92 xuống còn 2%. Tất nhiên, nếu đúng từ góc cạnh dân số học, chính phủ của đảng Xã hội hoàn toàn là "nạn nhân vô tội" của cuộc bùng nổ dân số của những năm 50 và 60 (cha "ăn mặn", con "khát nước"). Tuy nhiên, điều kỳ lạ khó hiểu là tại sao tác động này lại còn kéo dài đến bây giờ vì lẽ cũng trên bình diện dân số học, nước Pháp sắp bước vào giai đoạn chỉ cần tạo ra 100.000 chỗ làm mới là đủ để thu dụng một lứa thanh niên mới vào đời! Muốn hay không muốn, thì chính phủ của đảng Xã hội cũng phải chịu trách nhiệm về 3 lần phá giá đồng francs trong 11 năm qua, một kỷ lục trong suốt lịch sử 5 nền cộng hòa Pháp quốc. Rõ ràng là chính sách quốc doanh hóa đã tỏ ra "lợi bất cập hại" trong cuộc thử nghiệm kéo dài 11 năm qua. Tiếc thay, vận mệnh kinh tế của một quốc gia, điều này làm người quen, không thể nào được đem ra thử nghiệm như thế một con bọ (cobaye) trong phòng thí nghiệm được, thử nghiệm một loạt thuốc mới còn phải dần đo từng bước nơi thú vật rồi đến nơi một mẫu bệnh nhân tình nguyện (một mẫu cực nhỏ) để xem tác dụng phụ, tác dụng không ngờ là đến đâu, huống hồ là đem thử nghiệm nơi cả 50,60 triệu người.

Đảng Bảo thủ Anh và Thủ tướng John Major cũng đang đứng trước phán quyết của cử tri qua cuộc bầu cử Quốc hội ngày 9.4.92. Tất nhiên hơn chục năm cầm quyền trước đó của bà Thatcher mới chính là đối tượng phản xét, chứ ông Major chỉ là người thừa kế hoặc người "cải lương" chút đỉnh với quyết định hủy bỏ Poll Tax từng gây phẫn nộ. Theo ông Major, trong một cuộc phỏng vấn dành cho *The Independent* (The Standard 30.3 đăng lại), để ra khỏi tình trạng suy thoái hiện tại "sẽ cần đến nhiều biện pháp. Trong số đó, trước hết phải kể đến chống lạm phát. Thứ nhì, chúng ta đã đưa lạm phát xuống còn 4,1%. Chúng ta cũng cần bàn cãi về một hời suất ổn định. Ba là, lãi suất. Chúng ta đã đưa lãi suất từ 15% xuống còn 10,5%, đang ở mức trung bình tại châu Âu và sẽ còn có khả năng hạ thấp nếu như lạm phát hạ". "Lý thuyết" kinh tế của ông Major được chính ông giới thiệu như sau: "Đó là dút tiền trở lại túi người dân, để họ tiêu số tiền đó một khi đã thanh toán nợ nần xong".

Nước Nhật đang đứng trước một cuộc suy thoái kinh tế. Chính phủ Nhật, hôm 31.3, vừa loan báo một kế hoạch chi tiêu khẩn cấp nhằm làm hồi phục nền kinh tế đang trên đà sa sút: chính phủ Nhật định

tung ra 30 tỷ USD vào lĩnh vực công chính trong 6 tháng đầu của tài khóa 1992-1993 bắt đầu từ ngày 1.4. Ngoài ra, Nhật cũng sẽ tiến đến cắt giảm số giờ làm việc... (đài B.B.C chiều 31.3.92). Tuy nhiên, đài R.F.I chiều 31.3.92 lại cho thấy một thực tế xấu hơn nhiều.

"Bíp bốp, che đây, nguy trang...", phản ứng của các nhà kinh tế Nhật rõ ràng là không nhẹ nhàng chút nào đối với kế hoạch vực dậy nền kinh tế của Thủ tướng Miyazawa. Họ không tin rằng chính phủ Nhật sẽ đạt được mục tiêu là tỷ lệ tăng trưởng sẽ đạt 3,5% trong năm nay; họ vẫn nghĩ rằng nền kinh tế sẽ tiếp tục khựng lại

và tỉ lệ tăng trưởng sẽ chỉ ở mức 1,5%. Bộ trưởng ngoại giao Watanabe cũng phải lao vào "cứu bờ" bằng cách loan báo rằng ngay ngày mai đây thôi (tức 1.4) lãi suất chỉ đạo sẽ hạ 0,643% để chỉ còn ở mức 3,75%. Tuy nhiên, các nhà kinh tế lại nhận định rằng việc đẩy mạnh trở lại nền kinh tế phải qua ngã cải cách thuế khóa hơn là qua ngã cải cách tài chính.

Và để đáp lại kế hoạch phục hồi kinh tế của Thủ tướng Miyazawa, thị trường chứng khoán Tokyo đã trừng phạt với một chỉ số Nikkei sụt 1,6%, xuống đến mức thấp nhất từ 5 năm qua.

Trên đây là vài thông tin về 4 trường hợp Mỹ, Pháp, Anh, Nhật trong tháng 3.92. 4 nước trên nằm trong danh sách 5 nước xuất khẩu nhiều nhất thế giới trong năm 91, theo thứ tự là Mỹ, Đức, Nhật, Pháp, Anh. Từ đó, liệu có thể tạm kết luận: sự tăng trưởng kinh tế của một quốc gia tỷ lệ thuận với mức độ bức xúc theo thời gian thực (in real time, en temps réel) của chính phủ liên hệ và khả năng biến những bức xúc đó thành hành động? Liệu có thể suy nghĩ ngược lại: ngoài các yếu tố khách quan ngoại tại muốn thuở được viện dẫn đến như là một chỗ ẩn náu kiểu con đà điểu chui đầu xuống cát sa mạc, để quên đi con thú dữ đang đe dọa sinh mạng mình, sự trì trệ, suy thoái kinh tế ở những nước chậm phát triển nhất cũng tỷ lệ thuận với sự bức xúc, nói đúng hơn là khả năng biến những bức xúc thành hành động, của những chính phủ liên hệ?

DANH ĐỨC